עמירם אלבה
תשע"א amiramelba@gmail.com

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

לתשומת ליבכם: הערות שלי ב"מקורות" מופיעות בכתב קטן יותר.
רש"י שהינו מתוך רשימת המיצ"ב מובא באותיות כתב רש"י.

חומש במדבר – ובלכתך בדרך

1. פרק א' - פרק י' פסוק י': הכנות לדרך
2. פרק י פסוק י"א – סיום פרק י"ט: ההליכה במדבר וסיבוכיה
3. פרק כ' – סיום פרק ל"ו: שנת הארבעים

דגשים לפרשת במדבר

נושאי הפרשה:

- פרק א' - מפקד בני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה
- פרק ב' – הדגלים (כסניף למפקד)
- פרק ג' – פקידת הבכורות והלווים המנויים מבן חודש ומתוך כך פדיון הבכורות בלווים. חלוקת משפחות הלווים ותפקידן.
- פרק ד' (כולל תחילת נשא) – מניין בני לוי מבן 30 – הבאים לעבודה

המפקדים בפרשה:

מפקד של ישראל - 603,550.
מפקד הלווים מבן חודש – 22,000.
מפקד הבכורות מבן חודש – 22,273.
מפקד הלווים מבן 30-50 – (הסיכום בפרשת נשא) – 8580.

<u>מפקד בני ישראל</u> במדבר פרק א' פסוקים א' – מ"ז

על מה מדובר?

- זמן הציווי: א' אייר שנה שניה לצאתם ממצרים.
- עד למפקד ולאחר מכן סידור המחנות לדגלים בני ישראל הולכים לא לפי שבטים.
- מבנה המפקד כבר עפ"י סדר הדגלים שיהיו בפרק ב'.
- מי מונה? משה , אהרן וראשי השבטים.

עמירם אלבה
amiramelba@gmail.com תשע"א

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

דגשים מרכזיים:

- מטרת המפקד – אהבת ה' לעמו (רש"י) וכהכנה למלחמת המצוה של כיבוש הארץ (רשב"ם). ייתכן שעדיף להתמקד רק בדברי רש"י.
- זריזות משה לקיום דבר ה' (רמב"ן פסוק י"ח)
- כל אחד קיבל יחס אישי ואמון מהנשיאים , מאהרן, ממשה ומהקב"ה – דבר שנטע אמון בכל אחד, חשק ומוטיבציה לעבודת ה', ואחריות. נתאר זאת בהרחבה עפ"י הרמב"ן בפסוק י"ח: ראש השבט אומר לו "שא את ראשך ותגיד לנו מי אתה?" והאיש עונה "אני יוסף בן שמעון משבט דן". וחושב: ראש השבט שלי מחשיב אותי והוא רוצה שאגיד את שמי לפניו. בקריאה של אחד השבטים הבאים נוסיף ונתאר שהיו עומדים לא רק לפני ראש השבט אלא גם אהרן הכהן הקשיב. כמה מרגש לעמוד לפני אהרן. באחד השבטים הבאים נוסיף ונתאר את ההתרגשות שהרי גם משה עומד ומקשיב לי ולבסוף נוסיף ונתרגש מכך שהקב"ה ביקש למנות אותי כי הוא רוצה להשכין שכינתו. האמון הזה וההקשבה ממלאים כל איש בשמחה ובאמון בעצמו ומתוך כך הוא עושה כל מה שביכולתו לקיים דברי ה'.
- משה ואהרן נותנים עינהם לטובה ומתפללים על כל אחד ואחד (רמב"ן פסוק מ"ה).

פירוט ומקורות:

<u>רשב"ם</u>: "לפי שמעתה צריכים ליכנס לארץ ובני עשרים ראויים לצאת בצבא המלחמה..." (פסוק ב').

<u>רש"י</u>: " **וידבר. במדבר סיני באחד לחדש** -' <u>מתוך חיבתן לפניו</u> מונה אותם כל שעה כשיצאו ממצרים מנאן, וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים. כשבא להשרות שכינתו עליהם מנאם. באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאם" (פסוק א')

<u>רמב"ן</u>: ואפשר שיהיה הטעם בזה, בעבור שאינו חזק למלחמה בפחות מעשרים, וכמו שאמרו (אבות ה כא) בן עשרים לרדוף. אבל יתכן שיהיה פירוש "כל יוצא צבא", כל היוצאים להקהל בעדה, כי הנערים לא יקהלו בתוך העם, כי כל אסיפת עם תקרא צבא..." (פסוק ג')

<u>רמב"ן</u>: אבל בויק"ר דורש לשבח אין – <u>שאו אלא לשון גדולה</u>... לקיים מה שנאמר: "וירם קרן לעמו" (פסוק ג').

<u>רמב"ן</u>: "ואת כל העדה הקהילו באחד לחודש השני – יזכיר זריזות משה רבינו במצות ה', כי ביום הדבור לקח את הנשיאים והקהיל כל העדה והתחיל לפקוד אותם, אבל לא נשלם המנין ביום אחד..." (פסוק י"ח)

<u>רש"י</u>: "ויתילדו על משפחותם – הביאו ספרי יחוסיהם ועדי חזקת לידתם כל אחד ואחד להתיחס על השבט" (פסוק י"ח). [רש"י זה היה ברשימה למיצ"ב והורד במיפרט של תשע"ב וזה מאפשר לנו להחיות את פירוש הרמב"ן ביתר קלות].

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

<u>רמב"ן:</u> ואיננו נראה שיהיו צריכין להביא שטר ועדים על יחוסיהם לשבטיהם, אבל ויתילדו, שנמנו תולדותם למשפחותם לבית אבותם, הטעם לומר כי כאשר צוה אותם משה כן מפי הקב"ה, נקהלו כל העדה כלם אל פתח אוהל מועד חוץ מערב רב אשר לא מבני ישראל המה, כי נכרים היו בהם מיום שיצאו ממצרים, והנה הביאו כל העדה איש שקלו ואמרו לפני משה והנשיאים, <u>אני פלוני נולדתי לפלוני ממשפחת פלוני שהוא לשבט ראובן</u> וזולתו..." (פסוק י"ח)

<u>רמב"ן:</u> "כי הבא לפני אב הנביאים ואחיו קדוש ה' והוא נודע אליהם בשמו יהיה לו בדבר הזה זכות וחיים כי בא בסוד העם... וזכות הרבים במספרם, וכן לכולם זכות במספר שימנו לפני משה ואהרון <u>כי ישימו עליהם עינם לטובה,</u> יבקשו עליהם רחמים: "ה' אלוהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים" (דברים א')– ולא ימעיט מספרכם... ובמדבר סיני רבה ראיתי כך, במספר שמות לגולגלותם – אמר לו הקב"ה למנותם בכבוד ובגדולה לכל אחד ואחד, לא תהיה אומר לראש המשפחה כמה במשפחתך, כמה בנים יש לך, אלא כולהון יהון עוברים לפניך <u>באימה ובכבוד, ואתה מונה אותם...</u>". (פסוק מ"ה)

<u>הציווי שלא לפקוד את לוי</u> במדבר פרק א' פסוקים מ"ח – נ"ד

על מה מדובר?

- בפסוק מ"ז נאמר "והלוים למטה אבותם לא התפקדו בתוכם" ובפסוק מ"ט בא הציווי שלא למנותם במנין זה אלא להפקידם על עבודת הקודש במשכן. רק בפרק ג' יהיה ציווי למנותם בנפרד.

דגשים מרכזיים:

- מעלת הלווים שזוכים בעבודת הקודש - ומתוך מעלתם ייספרו בנפרד (פירוש ראשון ברש"י. את הפירוש השני לא נביא בשלב זה בשל מורכבותו לילדים צעירים)
- גדולת הלווים (לא היו בעבודת הפרך ועסקו בתורה, לא עבדו ע"ז, היו מורי הדור ומלמדים בישיבה, בחטא העגל לא חטאו)

פירוט ומקורות:

<u>רש"י</u>: "אך את מטה לוי לא תפקוד, כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו..." (פסוק מ"ט).

<u>רמב"ן:</u> והלוים למטה אבותם לא התפקדו בתוכם – הנה מתחילה ראה משה מדעתו שלא למנות את הלוים, מפני שנאמר לו ואתכם יהיו איש איש למטה וכו', כי לכל המטות הנמנים יהיו נשיאיהם ובעבור שלא מינה מבני לוי נשיא לא מנה אותם, והנה משה מסופק בענין הלוים ולא ידע מה יעשה להם, וכאשר השלים כל הפקודים בעם ונשארו הלוים לבדם, פירש לו הקב"ה שלא ימנה אותם בתוך בני ישראל וימנה אותם לבדם, כי יפקידם על משכן העדות..." (פסוק מ"ז)

<u>רמב"ם:</u> והתחיל (אברהם) לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם... וחבר בו ספרים והודיעו ליצחק בנו וישב יצחק מלמד ומזהיר ויצחק הודיע

עמירם אלבה
amiramelba@gmail.com תשע"א

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

ליעקב ומינהו ללמד וישב מלמד ומחזיק כל הנלוים אליו ויעקב אבינו למד בניו כולם והבדיל לוי ומינהו ראש והושיבו בישבה ללמד דרך השם ולשמור מצות אברהם וצוה את בניו שלא יפסיקו מבני לוי ממונה אחר ממונה כדי שלא תשכח הלמוד והיה הדבר הולך ומתגבר בבני יעקב ובנלוים עליהם ונעשית בעולם אומה שהיא יודעת את ה' עד שארכו הימים לישראל במצרים וחזרו ללמוד מעשיהן ולעבוד כוכבים כמותן חוץ משבט לוי שעמד במצות אבות ומעולם לא עבד שבט לוי עבודת כוכבים... (הלכות ע"ז פרק א' הלכה ג')

עמירם אלבה
amiramelba@gmail.com תשע"א

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

סידור הדגלים במדבר פרק ב'

על מה מדובר?

- עד עכשיו הלכו כולם יחד. לאחר שהתפקדו לשבטים. המחנה יסודר סביב המשכן עפ"י 4 ראשי דגלים:
- מזרח - יהודה (עם יששכר וזבולון), 186,400.
- דרום – ראובן (עם שמעון וגד), 151,450.
- מערב – אפרים (עם מנשה ובנימין), 108,100.
- צפון – דן (עם אשר ונפתלי), 157,600.
- "ונסע אהל מועד מחנה הלוים בתוך המחנות..." (פסוק י"ז) גם בשעת הנסיעה ארון הקודש יהיה במרכז. סדר הנסיעה כקורה (ויש דעה כחנייתם). אוהל מועד נוסע בתוך המחנות (כיצד? גרשון ומררי לקחו את המשכן לאחר דגל יהודה וקהת נשא את כלי הקודש לאחר דגל ראובן ככתוב בפרק י פסוקים י"ז – כ"א וברש"י שם).

דגשים מרכזיים:

- כל המחנה מסודר באופן שהתורה במרכז. גם בחנייה וגם בהליכה.
- אהבת ה' לכל שבט ושבט כאשר לכל אחד ישנה יחודיות משלו בתכונותיו הרמוזה בדגלו ובמיקומו, וביחד הם יוצרים עם שדגלו הוא הקריאה בשם ה'. בשעת הקריאה על השבטים ניתן להרחיב כיצד כל שבט ויחודו יונק את כוחו מהמשכן, ושמח בדגל שלו ובתכונותיו. כאשר איש משבט זבולון מתעורר בבוקר ורואה את המשכן הוא חושב אולי על השולחן והכהן שמניח את הלחם על השולחן ויודע שבזכות מעשיו ותפילתו – כל עם ישראל זוכים לפרנסה. איש משבט יששכר אולי חושב על הארון שבתוכו התורה וממנו זוכים כל ישראל לדבר ה' וכדומה. כמה נפלא שכל אחד עושה את תפקידו ולא מנסה לקחת את תפקידו של האחר. כמה ה' שמח בדגלים הללו. (ראה מאור ושמש ועוד)
- בני ישראל עושים בדיוק מה שה' ציוה וכל אחד שמח להיות בדגלו , במשך שנים רבות (לא נכנס כאן להסברים גבוהים ולסודות הסידור מדוע דוקא אלו בצד זה ומדוע אלו בצד זה, אלא עושים מה שה' ציוה).

פירוט ומקורות:

<u>מדרש רבה:</u> "חבה גדולה חבבן הקב"ה שעשאם דגלים כמלאכי השרת כדי שיהיו נכרין, ומנין שהוא אהבה לישראל שכן שלמה אומר (שיר השירים) 'הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה'...
דבר אחר: 'ודגלו עלי אהבה' – אמר הקב"ה יש לאומות העולם דגלים ואין חביב עלי אלא דגלו של יעקב, הדא הוא דכתיב ודגלו עלי אהבה...
דבר אחר: 'הביאני אל בית היין' - בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים שנאמר: 'רכב אלוקים רבותיים אלפי שנאן' והיו כולם עשויים דגלים דגלים שנאמר 'דגול מרבבה', כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים דגלים התחילו מתאוים לדגלים,

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

אמרו הלואי כך אנו נעשים דגלים כמותן לכך נאמר 'הביאני אל בית היין' זה סיני שנתנה בו התורה שנמשלה ביין... אמר להם הקב"ה מה נתאויתם לעשות דגלים, חייכם שאני ממלא משאלותיכם 'ימלא ה' כל משאלותיך', מיד הודיע הקב"ה אותם לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו" (במדבר רבה, ב, ג')

כלי יקר: "מצינו בכמה מדרשים המגדילים מאד ענין הדגלים... וכל משכיל יפלא בעינו מה קול המולה זו ומדוע הקריה הומה על זה ומה יקר וגדולה נעשה בישראל עד אשר התאוו להם כל כך? והקרוב אלי לומר בזה שעיקר חשקם של ישראל היה להראות לכל העמים כי שם ה' נקרא עליהם ויראו מהם ועל ידי זה ישאו דגל הרוממות והנצחון בכל ד' רוחות העולם כי ע"י שהם מסובבים בכל ד' רוחות והשכינה והארון באמצע, תל שהכל פונין אליו, יראו כל העמים כי ילכו בשם ה' וזה האות אשר אליו יישירו עיני כל השוכנים בעיגול סביב... כי כל פינות שהצדיקים פונים הכל הוא מול פני השכינה..." (פסוק ב')

מאור ושמש: "ונראה בזה דהן אמת שעם בנ"י הקדושים צריכין להיות יחד בקשר אמיץ וחזק באחדות גמור באהבה ואחווה ורעות אך עכ"פ צריך האדם להתבונן ולידע ערכו ...

וזהו פירוש המדרש... הביאני אל בית היין – בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עימו י"ב אלף רבבות של מלאכים... והיו עשויין דגלים דגלים פירוש שחנו איש על מחנהו ואיש על דגלו ולא זז שום אחד ממחיצתו ואפילו לראות יקר תפארת גדולת הבורא ב"ה אלא כל אחד עמד במקומו שאנן והשקט והיה מצפה אם יעזור לו ה' יראה במקומו הראוי לו, וכשראו ישראל זאת התחילו מתאווין לדגלים, אמרו הלוואי שיהיה ביננו מידה זו שיכיר כל אחד מקומו הראוי לו ולא ידחוק את חבירו לעלות למעלה אלא יצפה להקב"ה ויעזור לו שיוכל ממקומו להשיג ולשמוע עבדות ה' לכך נאמר ודגלו עלי אהבה וכו' ... ואמר הקב"ה למשה עשה להם כך ר"ל הואיל שנתאויתם לדגלים שלא יכנס אחד בתחומו של חבירו, רק כל אחד ירצה לקבל כפי הכנתו, עשה להם כך מחנה לוים לחוד מחנה ישראל לחוד כל אחד על דגלו, אלו מן המזרח ואלו מן הדרום וכו' , שלא יכנס כל אחד רק אצל דומה לו... ". (פסוק ב')

ליקוטים ברב פנינים: מעתה נאמר שזאת היא שכוונו ישראל שיהיו נעשים דגלים שיהיו מצוינים על ידי זה לטוב פי שניים:

האחד שיהיה להם דגל מיוחד כללי לכל האומה בכללה שיוכר ע"י הדגל ההוא שהם עמו וצאן מרעיתו וצבא של מלך מלכי המלכים הקב"ה וידעו כל באי עולם מי הוא מלכם של ישראל.

והשני שיהיה להם גם כן דגלים פרטיים וחלוקות צבאות ישראל, שיוכר איזה חלוקה היא אהובה וחביבה ביותר בעיני המקום ב"ה...
דגל שיעקב ובניו נושאים שהם יכולים להשוות מדותיהם אלי ולהדבק במדותי, כמ"ש חז"ל מה הוא רחום אף אתה רחום, ועוד כמה עניינים שישראל משווים מידותיהם אליו יתברך ובזה יהיו מסומנים ומובדלים אלי..." (פסוק א').

אברבנאל: ויחנו כולם סביב למשכן, ויהיה משכן ה' כלב שהוא באמצע הגוף, והשבטים כאיברים אשר סביבו, אין ספק שאיש על מקומו יבוא בשלום..."

עקידת יצחק: "עד שיהיו נושאים דגלי רוממות ומעלה לפניו תמיד בטוב שכלם ועוצם הכרתם שהוא התל שכל הנמצאים חייבים לפנות אליו... וזה כי בישב מצבם על זה האופן מהדגלים יהיו פונים כל שבטיהם וצבאם... אל המקום המיוחד אשר בו משכן העדות אשר שכן עליו ה'... להשאיר כללותם תמיד באותו הציור אשר חמדו להם.

רש"י: "באותות – כל דגל יהיה לו אות מפה צבועה תלויה בו. צבעו של זה לא כצבעו של זה כל אחד כגוון הקבועה בחשן ומתוך כך יכיר כל אחד את דגלו..." (פסוק ב' – הפירוש השני ברש"י מורכב יותר לילדים)

אבן עזרא: "ויעשו בני ישראל – כל ימי המדבר" (פסוק ל"ד)

עמירם אלבה
amiramelba@gmail.com תשע"א

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

<u>מפקד הלווים והבכורות ומינוי הלויים</u> פרק ג'

על מה מדובר?

- תולדות אהרן ומשה כפתיחה למפקד בני לוי (בפועל הוזכרו רק בני אהרן).
- תפקיד הלוויים לשמור על המשכן ולסייע לכהנים.
- מפקד הלווים: גרשון – 7500, ימה (מערב), נשיא – אליסף בן לאל. תפקידם לשאת: כל היריעות והמסכים המכסים את קרשי המשכן (ראה רש"י פסוק כ"ה).
- קהת – 8600, תימנה (דרום), נשיא – אליצפן בן עוזיאל, תפקידם לשאת: כלי הקודש והפרוכת של קדש הקדשים. מהם גם מונה נשיא נשיאי הלוי – אלעזר בן אהרן הכהן.
- מררי – 6200, צפונה, נשיא – צוריאל בן אביחיל, תפקידם לשאת: קרשי המשכן ועמודי החצר.
- משה ואהרן ובניו, קדמה (מזרח).
- סה"כ – 22,000
- פקידת הבכורות – 22,273
- החלפת הבכורות ובהמתם בלוים ובהמתם. עודף הבכורות נפדה בחמשה שקלים שניתנים לכהנים.

דגשים מרכזיים:

- מעלת משה ואהרן שנזכרים לפני כולם.
- מעלת לימוד תורה לאחרים (בני אהרן מיוחסים גם למשה שכאילו ילדם - רש"י)
- חיבת הלוויים שנבחרו לעבודת המשכן. מעלת בני קהת כלומדי תורה. (ראה ברמב"ם לעיל).
- במפקד זה נעשה נס שה' היה מודיע כמה נפשות יש בכל אוהל. נס זה מגלה את מעלתם של הלוויים ורמוז במילים "על פי ה'" (רש"י פסוק ט"ז)
- טוב לצדיק וטוב לשכנו – שכניו של משה שלומדים ממנו ונעשו לומדי תורה ומאידך אוי לרשע ואוי לשכנו שכניו של קרח לומדים ממנו ולוקים עימו (רש"י פסוקים כ"ט ול"ח). נדגיש: הסמיכות לרשע לא מצדיקה או מחייבת ללמוד ממנו אלא שזה עלול לקרות וצריך להזהר מכך.
  לכל אדם יש בחירה ואחריות אישית על מעשיו. וודאי שרוב בני קהת היו דוקא הצדיקים הגדולים ויכלו להידבק בהם ולא בקרח.
- תיאור מעמד החלפת הבכורות. יש מקום להחיות את דברי הנצ"יב שבן לוי ובכור מגיעים יחד ומשה היה אומר לבכור : לוי זה יפדה אותך. ואומר ללוי: אתה הלוי תתקדש בקדושתו לעבודת ה' ומשה מטיל עליו קדושה לעבודת ה'.

פירוט ומקורות:

<u>**רש"י:**</u> "**ואלה תולדות אהרן ומשה** – ואינו מזכיר אלא בני אהרן ונקראו תולדות משה לפי שלמדן תורה, מלמד שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו" (פסוק א').

עמירם אלבה
תשע"א amiramelba@gmail.com

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

<u>רש"י:</u> "על פי ה'" - אמר משה לפני הקב"ה היאך אני נכנס לתוך אהליהם לדעת מנין יונקיהם א"ל הקב"ה עשה אתה שלך ואני אעשה שלי הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדמת לפניו ובת קול יוצאת מן האהל ואומרת כך וכך תינוקות יש באהל זה לכך נאמר על פי ה' (פסוק ט"ז)

<u>הנצ"יב</u>: "ולקחת את הלוים... דהיה למשה רבנו לומר על כל בכור בישראל פדאך בן לוי זה כלשון הגמרא סנהדרין דף י"ז... וכל בכור בא עם הלוי למשה ומשה במאמרו החליף את קדושת הבכורה עם הלוי..." (העמק דבר, פרק ג' פסוק מ"א)

<u>רש"י:</u> המשכן. יריעות התחתונות: והאהל. יריעות עזים העשויות לגג: מכסהו. עורות אילים ותחשים: ומסך פתח. הוא הוילון: (פסוק כ"ה) [רש"י זה הורד מרשימת המיצ"ב תשע"ב]

<u>רש"י:</u> **משפחת בני קהת יחנו** וגו' **תימנה.** וסמוכין להם דגל ראובן החונים תימנה, אוי לרשע ואוי לשכנו, לכך לקו מהם דתן ואבירם ומאתים וחמשים איש עם קרח ועדתו, שנמשכו עמהם במחלקתם: (פסוק כ"ט). הערה: חשוב להדגיש שכלל זה אינו פוטר מאחריות וכמובן שלא חייבים להסחף אחר הרשע אלא שצריך להגביר את הזהירות ואת האחריות האישית !

<u>רש"י:</u> **משה ואהרן ובניו.** וסמוכין להם דגל מחנה יהודה, והחונים עליו ישששכר וזבולן, טוב לצדיק טוב לשכנו, לפי שהיו שכניו של משה שהיה עוסק בתורה, נעשו גדולים בתורה, שנאמר (תהלים ס, ט) יהודה מחקקי, ומבני ישששכר יודעי בינה וגו' (דה"י א' יב לג) מאתים ראשי סנהדראות, ומזבולן משכים בשבט סופר (שופטים ה יד) (פסוק ל"ח)

<u>מניין בני לוי מבן 30 – הבאים לעבודה</u> (פרק ד' – כולל תחילת נשא)

על מה מדובר?

- מפקד בני קהת מגיל 30-50 ופירוט התפקידים של קהת (בפרשתנו).
- ציווי לכהנים לכסות את הכלים לפני בא הקהתים.
- מפקד בני גרשון ומררי ופירוט תפקידהם.

דגשים מרכזיים:

- מעלת בני קהת שזכו להיפקד ראשונים בפרשתנו.
- מעלת כלי הקודש ומעלת הכהנים שהם צריכים לכסות את הכלים לפני בא הקהתים.
- ננסה לחשוב מה חשבו נושאי הקרשים, היריעות והכלים? ובאיזה אחריות נשאו את הכלים.
- גיל 30-50 ניתן להסביר שקשור לא רק לכח פיזי אלא לאחריות הגדולה בהרמת כלי הקודש, ועל כן גם צריך 5 שנים להתלמד.

פירוט ומקורות:

<u>רש"י:</u> "מְנֵה מהם את הראויים לעבודת משא, והם מבן 30... והפחות מל' לא נתמלא כוחו, מכאן אמרו <u>בן 30 לכח</u>, והיותר על בן 50 כוחו מכחיש מעתה" (פרק ד', פסוק ב')

עמירם אלבה
תשע"א amiramelba@gmail.com

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

<u>אור החיים:</u> "כי לצד שנתן ה' להם עבודה פנימית לשאת ארון ושולחן, לזה יחס להם לשון נשיאות ראש, בערך גרשון ומררי, שיהיו הם מעולים מהם, והגם שגרשון הוא בכור לוי, <u>קהת בחר לו י-ה</u>, כי ממנו יצא אור לעולם משה ואהרון, ושורת הדין שענף זה ישאו ארון התורה..." (פסוק ב') .

<u>כלי יקר:</u> לפי שנמסר משא הארון אל קהת על כן מנאו תחילה לכבוד הארון... והקרוב אלי לומר בזה שרצה הקב"ה להראות שכבוד חכמים ינחלו, כדי ללמד דעת את העם שיכבדו את לומדי התורה ולקרא לקדוש ה' מכובד לקדשו בכל דבר שבקדושה, כדרך שמנה את קהת תחילה בעבור משא דבר ה' אשר אתו... וידעו הכל ליתן כבוד לתורה וללומדיה..." (פסוק כ"ב).

<u>ליקוטי אנשי שם</u> "כי הלא גם שכולם צדיקים אינם דומים לקהת ועמרם ומשה ואהרון שהם גדולי עולם" וכו'. (פסוק כא)

<u>נתיבות שלום:</u> "מדרגת בני קהת שעבודת הקודש עליהם הארון השולחן והמנורה, המה בעלי המדרגה הגבוהים ביותר הדבוקים תמיד בהשי"ת, והזוכים לראות גודל כבודו יתברך..." (פסקה 'עבודת הלויים' לפרשת נשא).

<u>סיכום התפקידים</u> (מתוך חוברת של הרב נדב כהן):

<u>משפחת בני קהת:</u>

<u>כלי הקודש:</u>

1. ארון הקודש. ופרוכת ההיכל.
2. שולחן לחם הפנים.
3. המנורה.
4. מזבח בזהב.
5. מזבח הנחושת.

<u>משפחת בני גרשון:</u>

<u>חלקי הבד והעור:</u>

1. יריעות העיזים.
2. עורות האלים המאודמים.
3. עורות התחשים.
4. מסך שער החצר.
5. קלעי החצר.
6. מיתרי יריעות המשכן (לתפוס מלמטה שלא יעופו ברוח) (כמובא בפרק ג' פסוק כ"ו וברש"י שם).
7. מיתרי קלעי החצר (לתפוס את הקלעים מלמטה שלא יעופו ברוח, ומיתרים אלו היו מחוברים לקלעים ולכן נשאו אותם בני גרשון) וכל כלי עבודתם. (כמובא בפרק ד' פסוק כ"ו, וראה גם ברש"י פרק ד' פסוק ל"ב והרמב"ן שם חולק וסובר שמיתרי קלעי החצר הם מיתרי עמודי החצר ונישאו ע"י בני מררי)

<u>משפחת בני מררי</u>:

<u>חומרי הבנין:</u>

1. קרשי המשכן.
2. בריחיו עמודיו ואדניו.
3. עמודי החצר.
4. אדניהם ויתדותם ומיתרי עמודי החצר לכל כליהם ולכל עבודתם. (יתדות ומיתרים אלו חיברו את קלעי החצר אל העמודים מלמעלה והיתדות היו תקועים בעמודים למעלה ועל כן נשאו אותם בני מררי, וראה רש"י פרק ד' פסוק ל"ב)

<u>כיסויי כלי המשכן בשעת המסעות:</u>

<u>הארון:</u> 1. הפרוכת שבין ההיכל לקודש הקודשים. 2.עור תחש. 3. בגד כליל תכלת.

<u>שולחן לחם הפנים:</u> 1. בגד תכלת. 2. בגד תולעת שני. 3. עור תחש.

<u>המנורה:</u> 1. בגד תכלת. 2. עור תחש.

<u>מזבח הזהב:</u> 1. בגד תכלת. 2. עור תחש.

עמירם אלבה
amiramelba@gmail.com תשע"א

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

<u>מזבח הנחושת:</u> 1. בגד ארגמן.
2. עור תחש.

<u>מסרים מרכזיים שניסינו לחקוק בליבם של ילדינו בפרשה זו:</u>

אהבה ה' לעמו

והאחריות של עם ישראל, של הלוויים ושל כל יחיד ויחיד.